

ศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครอง
คณะสงฆ์ภาค 17*

A STUDY OF THE CONDITION OF BUDDHIST PROPAGATION COMPETENCE OF
MONKS IN THE SANGHA ADMINISTRATION REGION 17

^[1]พระมหานครินทร์ อนาลโย (สุขราช) Phramaha Nakarin Sukrat (Analayo),

^[2]อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan,

^[3]พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano

^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: nakarin2515nakarin@gmail.com

Article Received: January 20, 2020, Revised: February 04, 2020, Accepted: February 05, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 จำนวน 234 รูป ด้วยการเปิดตารางของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกันทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes)

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, พระสังฆาธิการ, คณะสงฆ์

ABSTRACT

This research article aimed to study the condition of Buddhist propagation competence of monks in Sangha administration region 17 by using research methodology which was quantitative research. The sample consisted of 234 monks in Sangha administration region 17 by opening the Krejcie and Morgan's tables, research instruments were questionnaires, and data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation and presented in a tabular form with captions. The results showed that the overall of Buddhist propagation competence of monks in Sangha administration region 17 was at high level of practice and to consider each aspect, it was found that there were also high levels of practice in all 3 aspects, namely knowledge, skills, and attributes.

Keywords: Competence, Buddhist Propagation, Monks, Sangha

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17

บทนำ

พระพุทธศาสนาจึงเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย เข้ามาเป็นแม่แบบในการดำเนินชีวิตของคนไทยมายาวนาน อีกทั้งพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่น่าพบบุคคลและสังคมไปสู่ความเจริญงอกงามทางจิตใจและปัญญาด้วยวิถีแห่งการปฏิบัติที่หลากหลาย ส่งเสริมการฝึกอบรมจิตใจและการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามเป็นจริง (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), (2541) สังคมไทยได้ยึดถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีสำนักปฏิบัติธรรมกระจายอยู่ทั่วประเทศ แทบทุกชุมชน ได้สร้างความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นกับคนไทยทั้งทางด้านจิตใจและปัญญา สามารถรับมือกับทุกสภาพปัญหา ทำให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ชุมชนดั้งเดิมของไทยจึงมีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ มีความพอเพียงพึ่งตนเองได้คนในชุมชนอยู่กันแบบเอื้อเฟื้อ เกื้อกูลแบ่งปันซึ่งกันและกัน อยู่กันแบบมีน้ำใจ เอื้ออาทร ความเป็นญาติมิตรเป็นเครื่องร้อยรัดคนในชุมชนเข้าด้วยกัน (พระราชเมธี (วิชา อภิปัญญา), สมศักดิ์ บุญบุญ, ระวีง เรื่องสังฆ, 2560)

การปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ตามพระธรรมวินัยจะเป็นการสร้างศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนและเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขพระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไป ดังคำที่กล่าวว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบไปได้ก็ด้วยอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ ดังนั้น พระสงฆ์ที่เป็นพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งสูงสุด และมีความสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำการบริหารจัดการและดูแลวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม มีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ จนมีคำกล่าวว่า พระพุทธศาสนาจะเจริญก็เพราะความเลื่อมใสของประชาชน พระสงฆ์ย่อมเป็นตัวจักรสำคัญในความเจริญของพระพุทธศาสนา ดังนั้น การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน พระสงฆ์ต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนเคารพนับถือ เป็นที่ศรัทธาของประชาชน (พระธรรมวโรดม, 2539)

ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 นั้น พระสังฆาธิการคณะสงฆ์ ภาค 17 ประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ พังงา ภูเก็ต ระนอง และตรัง ซึ่งพระสังฆาธิการนั้นได้ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ทั้งในฐานะผู้ปกครองสงฆ์ (ผู้นำสงฆ์) ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พุทธศาสนิกชน และเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายเถรสมาคมที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี (พระราชเมธี (วิชา อภิปัญญา), สมศักดิ์ บุญบุญ, ระวีง เรื่องสังฆ, 2560)

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาหลายเรื่องได้พบปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ คือ ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากการวิเคราะห์โครงสร้างทางการบริหารด้านการเผยแผ่ของคณะสงฆ์วัดอยู่ทั่วประเทศไทย พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากพฤติกรรมทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 หากพระสังฆาธิการที่เป็นศูนย์รวมใจของพุทธศาสนิกชนวางเฉย ไม่พัฒนาสมรรถนะทางการเผยแผ่ คงเป็นเพราะการทำงานของผู้นสอนธรรมะระดับเจ้าอาวาส อาจมีความซ้ำซ้อน ขาดความชัดเจน ใช้คนที่ไม่เหมาะสมกับงาน ขาดระบบการสร้างแรงจูงใจ ขาดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน (ธวัชชัย ฉินสังธีระพานิช, 2559) นอกจากนี้ จากการวิจัยยังพบแนวทางการแก้ไขปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้ด้วย คือ พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสสมควรมีสมรรถนะในการเผยแผ่และบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา เพราะการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสนั้น แก่นแท้ คือ การขยายคำสอนตามพระธรรมวินัย คือยึดพระธรรมวินัย

คือ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ซึ่งเกิดจากการพัฒนาสมรรถนะของนักเผยแผ่อย่างต่อเนื่องจึงสร้างความงามของพระพุทธศาสนาให้เห็นและพิสูจน์ได้ (ธวัชชัย ฉินสังธีระพานิช, 2559) แสดงให้เห็นว่า พระสังฆาธิการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารคณะสงฆ์ ซึ่งหากพระสังฆาธิการไม่มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อาจเป็นสาเหตุให้การบริหารคณะสงฆ์และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่ประสบความสำเร็จมากเท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นในการที่จะพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระสังฆาธิการ โดยนำหลักการแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะประยุกต์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพระสังฆาธิการให้เป็นผู้มีประสิทธิภาพในการเผยแผ่มากยิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพระสังฆาธิการให้เป็นผู้มีสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 จำนวน 576 รูป และมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 จำนวน 234 รูป โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 17	ประชากร (รูป)	กลุ่มตัวอย่าง (รูป)
1. จังหวัดกระบี่	106	43
2. จังหวัดพังงา	111	45
3. จังหวัดภูเก็ต	52	21
4. จังหวัดระนอง	62	25
5. จังหวัดตรัง	245	100
รวม	576	234

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะ

สงฆ์ภาค 17 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้านๆ ละ 10 ข้อ ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes)

3. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) นำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นคำถาม เนื้อหาสาระ ให้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิด 2) นำแบบสอบถามปลายเปิด เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิด แล้ววิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.7-1.00 ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 3) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย 30 รูป เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .966 จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเป็นขั้นตอน คือ หลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงเป็นรหัสตัวเลขบันทึกลงในโปรแกรมการวิจัยทางสถิติ ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) 2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่และร้อยละ และข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ด้วยการทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมี การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์การให้คะแนนของของบุญชม ศรีสะอาด (2545)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้านๆ ละ 10 ข้อ ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ในภาพรวม

สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ความรู้ (Knowledge)	3.74	0.73	มาก	2
2. ทักษะ (Skills)	3.58	0.82	มาก	3
3. คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes)	4.05	0.62	มาก	1
ภาพรวม	3.79	0.72	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.79) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) (ค่าเฉลี่ย = 3.74) ด้านทักษะ (Skills) (ค่าเฉลี่ย = 3.58) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) (ค่าเฉลี่ย = 4.05) โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ด้านความรู้ (Knowledge) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ เรียงอันดับ 3 อันดับแรก คือ ข้อสามารถพูดภาษาท้องถิ่น และมีความรู้ความเข้าใจเข้าใจเข้าถึงประเพณี วัฒนธรรม และสังคมในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อมีความรู้ต่อสถานการณ์โลกในปัจจุบันและสามารถนำมาเป็นความรู้เพื่อประยุกต์ใช้กับการบรรยายธรรมได้เป็นอย่างดี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อมีความรู้ความเข้าใจหลักการเรียนรู้และการเรียนการสอนตามศาสตร์สมัยใหม่เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ได้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ข้อมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคณะสงฆ์ พรบ. คณะสงฆ์ รวมถึงกฎหมายบ้านเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ด้านทักษะ (Skills) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ เรียงอันดับ 3 อันดับแรก คือ ข้อจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น การหล่อเทียนพรรษาอาจมีการประกวดกัน วันสงกรานต์จัดให้มีพิธีสงฆ์น้ำพระ การแห่พระ การขนทรายเข้าวัด การก่อเจดีย์ทราย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อสามารถใช้เทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางช่องทางสื่อโซเชียลมีเดียในปัจจุบัน เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก ยูทูบ อินสตาแกรม ภูเก็ต และแอปพลิเคชัน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อมีทักษะในเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้วยการยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ เล่านิทานชาดก และยกตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิต ให้แก่ผู้สนใจได้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ข้อมีทักษะความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก โดยการเข้าหาผู้นำทางศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ และเยี่ยมเยียนชุมชน เป็นต้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ เรียงอันดับ 3 อันดับแรก คือ ข้อมีศรัทธาเชื่อมั่นและความภูมิใจในการความเป็นเทศมณฑล และมีความตั้งใจในการถ่ายทอดคำสอนให้แก่ประชาชนให้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อมีความอดทนไม่แสดงกิริยาท่าทีอันจะทำให้เสียความเป็นสมณะ เป็นผู้รู้จักข่มจิตใจการปฏิบัติหน้าที่ ไม่เห็นแก่ความยากลำบาก และมีความเพียรทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อมีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจที่จะเสียสละอุทิศตน เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ข้อมีความเป็นผู้นำด้านความศรัทธาและจิตวิญญาณให้แก่สังคม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยมาเพื่ออภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการศึกษาสภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล

(Attributes) ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในอันดับที่ 1 สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในอันดับที่ 2 และสมรรถนะด้านทักษะ (Skills) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในอันดับที่ 3 อาจเป็นเพราะพระสังฆาธิการส่วนใหญ่เป็นผู้ได้มีการบวชเรียนมานานและได้ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย รวมถึงได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะของคณะสงฆ์ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปริยัติกิตติธำรง (ทองขาว กิตติธโร) (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) พระสงฆ์ควรให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนความสามัคคีในหมู่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน โดยช่วยจัดความขัดแย้งในหมู่บ้านได้ เพราะโดยส่วนมากชาวบ้านจะศรัทธาและเชื่อฟังพระสงฆ์ผู้ทรงศีลอยู่แล้ว 2) พระสงฆ์ควรเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ไม่ใช่หมายถึงเงิน หรือวัตถุสิ่งของ แต่หมายถึง คำสอนและหลักธรรม ให้การสงเคราะห์ชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การจัดงานการกุศล งานมงคล งานอวมงคล งานสืบสานประเพณีวัฒนธรรม และการให้ที่พักอาศัยแก่คนเดินทางตามสมควร 3) พระสงฆ์ควรมีการรวมตัวหรือทำงานกันเป็นทีม และทำงานเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสและองค์กรของรัฐในเรื่องของงบประมาณ และควรผลิตบุคลากรของศาสนาให้มีความเป็นผู้นำ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ฉินสังธีระพานิช (2559) ที่ผลการศึกษาวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสได้เป็น 4 ประการคือ หน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม หน้าที่ในการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ในวัด หน้าที่เป็นธุระจัดการศึกษาและอบรม หน้าที่อำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลของพระสังฆาธิการ เพื่อให้มีความพร้อมทำหน้าที่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสมรรถนะเป็นคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงความสามารถ ประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) และสมรรถนะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นคุณลักษณะที่แสดงความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วยกฎหมายคณะสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎหมายบ้านเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ การปฏิสังขรณ์บูรณะอาคารสถานที่ภายในวัด เพื่อพัฒนาปรับปรุงการวัดให้เป็นที่เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลักสมณธรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน 2) สมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านทักษะ (Skills) ประกอบด้วยทักษะการระดมทุนเพื่อเป็นกองทุนสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทักษะการบริหารจัดการแหล่งศึกษาเรียนรู้ วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ทักษะการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก 3) สมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ประกอบด้วยความเป็นผู้นำด้านความศรัทธาและจิตวิญญานให้แก่สังคม คุณสมบัติของพระธรรมทูต การประพฤติตนให้เป็นบุคคลต้นแบบอย่างที่ดีมีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันสุขทางกายใจ ให้แก่ผู้ที่ประสบความทุกข์ภัย สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 แต่ละด้าน พบว่า

1.1 สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ด้านความรู้ (Knowledge) พบว่า ข้อมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคณะสงฆ์ พรบ. คณะสงฆ์ รวมถึงกฎหมายบ้านเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ มีระดับการปฏิบัติมาก แต่อย่างน้อยกว่าข้ออื่น ดังนั้น คณะสงฆ์ภาค 17 และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงควรมีการอบรมสัมมนาถวายความรู้พระสังฆาธิการเกี่ยวกับกฎหมายคณะสงฆ์ พรบ. คณะสงฆ์ และกฎหมายบ้านเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น

1.2 สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ด้านทักษะ (Skills) พบว่า ข้อมีทักษะความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก โดยการเข้าหาผู้นำทางศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ และเยี่ยมเยียนชุมชน เป็นต้น มีระดับการปฏิบัติปานกลาง ดังนั้น คณะสงฆ์ภาค 17 และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงควรมีการอบรมสัมมนาถวายความรู้พระสังฆาธิการเกี่ยวกับทักษะความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ทักษะการระดมทุนเพื่อเป็นกองทุน และทักษะการบริหารจัดการแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น

1.3 สภาพสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) พบว่า ข้อมีความเป็นผู้นำด้านความศรัทธาและจิตวิญญาณให้แก่สังคม มีระดับการปฏิบัติมาก แต่อย่างน้อยกว่าข้ออื่น ดังนั้น คณะสงฆ์ภาค 17 และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงควรมีการอบรมสัมมนาถวายความรู้พระสังฆาธิการเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านความศรัทธาและจิตวิญญาณให้แก่สังคม คุณสมบัติของพระธรรมทูต และการประพฤติตนให้เป็นบุคคลต้นแบบอย่างที่ดีมีจิตสาธารณะช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันสุขทางกายใจให้แก่ผู้พุทธบริษัทที่เข้าหาพึ่งอาศัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพสมรรถนะของพระสังฆาธิการตามกรอบงานของคณะสงฆ์ 5 ด้าน ที่เหลือ คือ ด้านปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

2.2 ควรทำพัฒนาทำการวิจัยเกี่ยวกับแอปพลิเคชันการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุค 4.0 ของพระสังฆาธิการ

เอกสารอ้างอิง

- ธวัชชัย ฉินสังธีระพานิช. (2559). การพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- พระครูปริยัติกิตติธำรง (ทองขาว กิตติธโร). (2551). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมยุคปัจจุบัน. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2541). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา
- พระธรรมวโรดม. (2539). **การปกครองวัด**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- พระราชเมธี (วิชา อภิปัญญา), สมศักดิ์ บุญปุ, ระวีง เรื่องสังข์. (2560). การพัฒนาสมรรถนะพระสังฆาธิการระดับอำเภอในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 8. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**. 8(1). 10-20. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.